

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філології

Кафедра слов'янських мов

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Навчальна (діалектологічно-етнографічна) практика**

Освітня програма Чеська мова і література
Перший бакалаврський рівень

Спеціальність 035 Філологія
035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша - чеська
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Навчальна діалектологічно-етнографічна практика
Викладач	старший викладач, Дерев'янка Віра Ігорівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-63
Е-mail викладача	vira.derevianko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	270 годин, 9 кредитів
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	Впродовж усього терміну практики
2. Анотація до курсу	
<p>Одним з важливих завдань сучасної вищої школи в Україні повинна стати участь студентів у реальних наукових розробках. Для студентів-філологів молодших курсів одним з видів такої роботи може бути збирання і оформлення діалектних матеріалів. На сьогодні перед діалектологічною практикою вже недостатньо ставити лише суто навчальну мету. Студенти повинні брати якнайактивнішу участь у збиранні й оформленні матеріалів до регіональних і загальних діалектних словників, атласів. Важливим під час діалектологічно-етнографічної практики є формування дослідницьких умінь і навичок майбутніх філологів, зокрема спостереження, аналізу і наукового опису мовного матеріалу; розширення культурологічних, лінгвістичних знань студентів; створення бази діалектних текстів як матеріалу для подальших досліджень для курсових, бакалаврських та магістерських робіт.</p>	
3. Мета курсу	
<p>Завдання діалектологічної практики – ознайомити студентів із живим говірковим мовленням, навчити їх збирати відповідні діалектні матеріали, систематизувати, класифікувати й лінгвістично інтерпретувати їх. Під час практики студенти мають змогу наочно пересвідчитися в діалектній здиференційованості чеської мови, наявності в діалектній мові архаїчних та інноваційних мовних явищ, навчитися виявляти спільне й відмінне у фонетиці, лексиці й граматиці досліджуваної говірки та літературної мови, виявляти специфіку лексики досліджуваних говірок тощо. Це розширить і поглибить знання студентів з чеської діалектології. Сформовані під час практики вміння і навички слухати, цілеспрямовано підбирати й науково пояснювати ті чи ті явища діалектного мовлення стануть у нагоді майбутнім учителям, викладачам та перекладачам чеської мови. Говірка має сильний вплив на усне й письмове мовлення школярів, тому, щоб навчити дітей літературної мови, розвивати їх усне і писемне мовлення, виховувати в них культуру спілкування, учитель повинен детально знати діалектні особливості, уміти розбиратися в тих процесах, які характеризують взаємодію діалекту і літературної мови</p>	
Завдання курсу	
<p>Завданнями діалектологічно-етнографічної практики є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • залучення студентів до реальних наукових розробок, а саме, до збирання і оформлення діалектних матеріалів, вивчення традицій, звичаїв та культури народних меншин в умовах сьогоденної глобалізації та інтеграції; ознайомлення студентів із живими говірками певного регіону чи місцевості; • навчити збирати відповідні діалектологічні та етнографічні матеріали, робити їх систематизацію, аналіз, класифікацію та лінгвістична інтерпретацію; • навчити вести спостереження над діалектною диференціацією мови мешканців сільської місцевості, виявлення в діалектній мові архаїчних та інноваційних мовних явищ; • виявляти фонетичні, морфологічні, лексичні особливості та фразеологічні одиниці окремих говірок чеської мови; • виявляти спільне й відмінне у фонетиці, лексиці й граматиці досліджуваної говірки та літературної мови, специфічної лексики досліджуваних говірок в умовах білінгвізму; • досліджувати особливості функціонування розмовної мови на сучасному етапі в умовах білінгвізму та мультикультурності; 	

- виявляти та класифікувати типові і локальні діалектні явища у досліджуваних кресових говірках, особливо західного регіону, з метою подальшого їх вивчення;
- вивчати традиції, звичаї, побут та культуру мешканців досліджуваної місцевості;
- вивчати мовні біографії чеськомовного населення на території окремих регіонів.

4. Результати навчання (компетентності)

- здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди чеської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію;
- здатність зберігати та примножувати моральні, матеріальні та культурні цінності;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність проведення досліджень на належному рівні;
- здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів;
- здатність здійснювати аналіз діалектних текстів;
- здатність вільно користуватися термінологією.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	
самостійна робота	90 годин

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	035 Філологія 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - чеська	II	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма роботи	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Організаційний етап. Настановча конференція в університеті. Ознайомлення з програмою та основною документацією.	Конференція	1, 2, 3, 12, 14,	Ознайомлення з програмою та відповідною документацією з практики. Зустріч із представниками кафедри славістики Університету Палацького.		Перший день практики
Тема 2. Ознайомлення з місцевістю та складання паспорта населеного пункту: назва населеного пункту (офіційна, неофіційна), ети-мологія назви, район, область; дата заснування; історія заселення (дозаселення); від-даленість від адміністративного центру, залізниці, автостради; наявність школи, костелу, церкви, промислових	Самостійна робота	3, 6, 8, 9, 11, 12	Проаналізувати тексти з різних регіонів Чехії. Робота у бібліотеці Університету Палацького.	20 балів	Впродовж двох тижнів

підприємств, культурних закладів; кількість мешканців, їх рід занять, вікова та національна характеристика; до якого наріччя належить.					
Тема 3. Вибір інформаторів, їх характеристика: вік, стать, освіта, рід занять. Опитування інформаторів за спеціально розробленим питальником (відповідно до методичних рекомендацій). Збір та запис текстів на аудіоносії.	Самостійна робота	3, 8, 15, 16	Зустріч з інформаторами. Запис текстів з аудіоносії на папір за допомогою напівфонетичної транскрипції та їх аналіз за схемою.	20 балів	Впродовж двох тижнів
Тема 4. Ознайомлення з матеріальною культурою. Поняття матеріальної спадщини. Матеріальна культура. Поселення та житло. Інтер'єр та його елементи. Господарський двір. Народний одяг. Їжа та харчування. Заняття: землеробство, скотарство, рибальство, мисливство та інше.	Самостійна робота	3, 4, 12, 15,16	Опис матеріальної культури. Відповідь на питальник. Фотоматеріали	15 балів	Впродовж двох тижнів
Тема 5. Ознайомлення з духовною культурою. Поняття культурної спадщини. Громадський побут і звичаї. Сім'я і родинна обрядовість. Народна медицина і народні методи лікування. Фітотерапія.	Самостійна робота	3, 4, 15	Опис духовної культури. Відповідь на питальник. Фотоматеріали	15 балів	Впродовж двох тижнів
Тема 6. Мовні біографії мешканців. Індикатор адаптації населення до змін соціально-культурних та історичних реалій. Поняття мовного портрету мешканців прикордонних регіонів.	Самостійна робота	3, 6, 7, 8, 14	Складання мовної біографії за результатом зустрічі з інформантом – носієм чеської мови.	10 балів	Впродовж двох тижнів
Тема 7. Оформлення звітної документації. Написання звіту	Самостійна робота	3, 15, 16	Оформлення звітної документації.	Звіт – 5 балів	Останні два дні проходження практики
Підсумкова конференція	Конференція		Підведення підсумків навчальної практики. Захист матеріалів практики	5 балів	
6. Система оцінювання практики					
Загальна система оцінювання практики	100 балів розподіляються таким чином: аудіозапис діалектних текстів – 20 балів;				

	<p>відповіді на питальник – 15 балів; транскрипція тексту – 15 балів; фотоматеріали та ілюстрації – 15 балів; матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів – 15 балів; опис мовної біографії мешканців досліджуваного населеного пункту – 10 балів; звіт про проходження практики – 5 балів; захист практики – 5 балів</p>
Вимоги до документації	Оформлення усіх завдань згідно з вимогами (див. Методичні рекомендації)
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою форм роботи, своєчасна здача документації на кафедрі слов'янських мов, захист практики
7. Політика курсу	
<p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаніка.pdf і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Глуховцева К. Д. Діалектоносій як дискурсивна особистість // Діалекти в синхронії та діячності: загальнослов'янський контекст. К., 2014. С. 123–127. 2. Земская Е.А. Язык как деятельность. Языки славянской культуры. М., 2004. 670 с. 3. Лазарович О.М. Діалектологічно-етнографічна практика. Програма та методичні рекомендації для студентів II курсу Факультету філології. Івано-Франківськ, 2019 р. 4. Кубійович В. Етнічні групи південнозахідної України (Галичини) на 1.01.1939, Wiessbaden, 1983. 5. Пелехата О.М. Інтерв'ювання як один з методів формування іншомовної комунікативної культури у студентів-полоністів м. Івано-Франківська. <i>Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»</i>. Острого: Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 2. С. 84–86. 6. Bělič J. Nástin české dialektologie. Praha, 1972. 7. Česká jazykový atlas https://cja.ujc.cas.cz/cja.html 8. Česká nářečí https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131109/Books_2010_2019_053-2014-1_8.pdf?sequence=1 9. Franta D. Fonologické nářeční prvky. České Budějovice, 2013. 10. Hronek J. Obecná čeština. Praha, 1972. 11. Köhler R., Altmann G. Kvantitativní lingvistika. Olomouc, 2014 – 197 s. 12. http://oltk.upol.cz/wp-content/uploads/2013/06/Kohler-Kvantitativni_lingvistika_2.pdf 13. Mapa nářečí češtiny na stránkách Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR - www.ujc.cas.cz 14. Martina Ireinová, Hana Konečná. Nářečí dříve a nyní: Český jazykový atlas. Praha, 2015 15. http://www.vedakolemnas.cz/miranda2/m2/sys/galeriedownload/VKN_37web.pdf?0.8191162855364382 16. Stav českých nářečí v 60.–70. letech 20. století zachycuje šestidílný Český jazykový atlas, jehož poslední svazek je doplněn i audionahrávkami. Atlas je k dispozici online na http://cja.ujc.cas.cz/cja.html 17. Vepřek M., Vykypělová T., Fidlerová A., Koupil O., Čeština a dějiny. Olomouc, 2013. 	

